

Reactie van minister Ernst Kuipers op vragen van EenVandaag over de investering in een nieuwe kernreactor.

1. Wat maakt de investering van 1,3 miljard noodzakelijk?

Een investering in een nieuwe reactor is in de eerste plaats noodzakelijk voor de voorzieningszekerheid van medische isotopen. Duizenden patiënten kunnen dan blijven rekenen op belangrijke diagnoses en behandelingen van levensbedreigende ziekten, zoals kanker en hart- en vaatziekten. Alle reactoren in Europa die medische isotopen produceren zijn namelijk sterk verouderd en aan vervanging toe. Bovendien kunnen er geen voorraden worden aangelegd vanwege de snelle halfwaardetijd van medische isotopen en is afhankelijkheid van landen buiten Europa om die reden kwetsbaar. Europese studies* stellen daarom dat tenminste één nieuwe reactor nodig is om zelfvoorzienend te kunnen blijven in Europa. In de tweede plaats is een investering in PALLAS een investering in de ontwikkeling van nieuwe kankertherapieën in Nederland. Therapieën die steeds gericht en kosteneffectiever kunnen worden ingezet met bovendien minder bijwerkingen voor de patiënt. Gelet op het toenemende aantal kankergevallen in de toekomst is het van belang om deze belangrijke nucleaire middelen beschikbaar te houden voor de patiënt.

* [JRC Publications Repository - Study on sustainable and resilient supply of medical radioisotopes in the EU \(europa.eu\)](#) en [Co-ordinated approach to the development and supply of radionuclides in the EU - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#)

2. Waarom is het al die jaren niet gelukt om private investeerders te vinden?

Private financiering bleek alleen mogelijk met vergaande garanties van de Staat. Dit zou tot de onwenselijke situatie leiden waarin private partijen de zeggenschap hebben, terwijl aanzienlijke risico's bij de Staat blijven liggen. Om die reden heeft de toenmalige minister voor Medische Zorg en Sport in haar brief van december 2020 aangegeven dat het doorzetten van de route met private investeerders niet zinvol was. Dit sluit een meer publiek-private onderneming in de toekomst overigens niet uit.

3. Het proces duurt al heel lang. Had dit besluit niet eerder genomen kunnen worden?

Toen private financiering niet langer haalbaar bleek te zijn (zie antwoord 2) heeft de toenmalige minister voor Medische Zorg en Sport in haar [brief van maart 2021](#) aangegeven

dat het aan de Staat is om zich te buigen over de vraag of het PALLAS-project moet worden voortgezet met een publieke investering. Vanwege de omvang van de benodigde investering en de demissionaire status van het toenmalige kabinet is dit besluit overgelaten aan een volgend kabinet. Het huidige kabinet heeft deze zomer, na een toets van het investeringsvoorstel van PALLAS door KPMG en MACE en een consultatie van alle betrokken partijen (artsen, patiëntengroepen, onderzoekers, Europese Commissie, EU-lidstaten), het voorlopige besluit genomen om het project voort te zetten en daarvoor middelen te reserveren.

4. Hoe gaat u voorkomen of heeft u gewaarborgd dat er geen enorme kostenoverschrijdingen tijdens de bouw ontstaan?

De business case is in opdracht van de Staat getoetst door KPMG en MACE. Zij oordelen dat de kostenraming goed onderbouwd is, maar wel onzekerheden kent. Deze zijn inherent aan een dergelijk uniek nucleair project. Voor adequate projectbeheersing is een stevige programmaorganisatie ingericht aan de zijde van PALLAS en aan de zijde van de Staat, die o.a. het bouwproces begeleiden. In de financieringsovereenkomsten tussen de Staat en PALLAS worden afspraken vastgelegd over beheer, controle en verantwoording.

5. Waarom is er voor gekozen in een nieuwe reactor te investeren die pas over een flink aantal jaar kan worden gebruikt, terwijl het Amerikaanse bedrijf Shine zegt over vier jaar al vergelijkbare isotopen te kunnen produceren, met minder nucleair afval?

Een nieuwe reactor biedt, als bewezen effectieve technologie, de beste borging voor de voorzieningszekerheid van de verscheidenheid aan huidige en toekomstige benodigde isotopen voor de diagnostiek en behandeling van o.a. kanker en hart- en vaatziekten. Nut en noodzaak van een nieuwe reactor worden onderschreven in recente Europese studies (zie hierboven) en het rapport van de speciaal gezant voor medische isotopen na een uitgebreide verkenning in Europa. Hierbij zijn de mogelijkheden van nieuwe technologieën zoals SHINE meegewogen. Deze technologieën kunnen ook een belangrijke bijdrage leveren aan de voorzieningszekerheid.

6. Gaat u ook investeren in dit soort nieuwe technieken?

Voor de borging van de voorzieningszekerheid is een robuuste productieketen van belang. Nieuwe technologieën zoals SHINE, kunnen een belangrijke bijdrage leveren de voorzieningszekerheid voor patiënten te borgen. Om die reden heeft VWS een lening van

€10 miljoen verstrekt aan SHINE. Dit als aanvulling op subsidie en leningen van de provincie Groningen en de NOM, om de voorbereidingen van een vestiging van SHINE in Nederland te starten. Hoewel PALLAS en SHINE beide kunnen bijdragen aan de voorzieningszekerheid van medische isotopen, is het goed om te benadrukken dat beide ook op belangrijke punten van elkaar verschillen. Zo verschillen beide initiatieven in de bijdrage die ze kunnen leveren aan de voorzieningszekerheid, de mate waarin de technologieën bewezen effectief zijn en de wijze waarop de bedrijven gestructureerd zijn.

7. In de Kamerbrief spreekt u over een level playing field. Shine ziet dat anders en dreigt met een rechtszaak als tot de staatssteun wordt besloten. Uiterste consequentie is dat de fabriek niet in Veendam wordt gebouwd. Wat vindt u daarvan?

Het doorlopen van de staatssteunprocedure is een randvoorwaarde voor investeren in PALLAS.

Het is belangrijk dat alle partijen die een bijdrage kunnen leveren aan de voorzieningszekerheid gelijke kansen krijgen om de markt te betreden. De toekomstige reactor heeft als uitgangspunt te gaan opereren op basis van marktconforme prijzen.

8. Bij wie komen eventuele winsten terecht, aangezien NRG als bedrijf verantwoordelijk is voor het verkopen van de isotopen?

Als het kabinet besluit tot het voortzetten van PALLAS zal een beleidsdeelneming worden opgericht waarin de activiteiten van NRG en PALLAS worden samengevoegd en waar de Rijksoverheid 100% aandeelhouder van wordt. De winsten uit de verkoop van medische isotopen door deze beleidsdeelneming komen daarmee uiteindelijk terecht bij de overheid.

9. Als ik het goed begrijp ziet de minister een eventuele rechtszaak bij het Europese Hof aangespannen door Shine met vertrouwen tegemoet (de staatssteunprocedure bij de EC met goed gevolg is doorlopen)?

SHINE heeft haar zienswijze op het voorlopige kabinetsbesluit over PALLAS kenbaar gemaakt en zal dit naar verwachting ook kenbaar maken aan de Europese Commissie. VWS beschouwt dit als een gebruikelijke stap tijdens de staatssteuntoets. We hechten er waarde aan dat alle belanghebbende partijen de mogelijkheid krijgen hun zienswijze te delen.